

ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА НАЦІОНАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Поліна Пузирьова

Київський національний університет технологій та дизайну, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0839-8730>

Пузирьова, П. (2024). Трансформація фінансової системи для забезпечення економічної безпеки та національних інтересів в умовах цифровізації. *Journal of Innovations and Sustainability*, 8(4), 12. <https://doi.org/10.51599/is.2024.08.04.12>.

Мета. Метою дослідження є визначення особливостей процесу трансформації фінансової системи в контексті забезпечення економічної безпеки та національних інтересів держави в умовах цифрової економіки та воєнного стану.

Результати. Визначено місце фінансової системи в забезпеченні національних інтересів держави через основні її інструменти. Обґрунтовано основні переваги та загрози трансформації фінансової системи в контексті цифрової економіки. Виявлено ключові причини необхідності трансформації фінансової системи країни під час війни. Визначено основні підходи до трансформації фінансової системи: посилення бюджетної дисципліни та раціональне використання ресурсів; модернізація банківської системи; контроль за грошовою масою та інфляцією; посилення регуляторного контролю; диверсифікація фінансових ринків; цифровізація фінансового сектору; розвиток фінансової грамотності та захист прав інвесторів; залучення міжнародної фінансової допомоги. Обґрунтовано необхідність розвитку цифровізації для покращення контролю за фінансовими потоками, протидії фінансовим злочинам і забезпечення прозорості державних фінансів. Ці результати сприятимуть формуванню стійкої фінансової системи, здатної підтримувати економічну безпеку та національні інтереси в умовах воєнного часу.

Наукова новизна. Уперше запропоновано трансформацію фінансової системи в умовах воєнного стану, яка дозволить адаптуватися до нових умов, мінімізувати ризики, забезпечити економічну безпеку та зберегти національні інтереси держави в умовах глобальної цифровізації економіки; удосконалено парадигму фінансової системи в забезпеченні національних інтересів держави через основні її інструменти; дістав подальшого розвитку концептуальний підхід трансформації фінансової системи в умовах цифровізації щодо забезпечення національних інтересів у контексті фінансової безпеки, сфокусований на воєнному стані.

Практична цінність. Цінність роботи полягає в розробці практичних рекомендацій і стратегічних підходів до формування комплексної стратегії розвитку цифрової фінансової екосистеми в контексті забезпечення економічної безпеки та національних інтересів країни. Отримані результати можуть бути використані апаратом державного управління, Національного банку України, фінансовими установами для ухвалення рішень щодо трансформації фінансової системи в умовах воєнного стану.

Ключові слова: фінансова система, цифрова економіка, економічна безпека, воєнний стан, екосистема, стратегія, цифровізація, інтеграція, стійкий розвиток країни.

TRANSFORMATION OF THE FINANCIAL SYSTEM TO ENSURE ECONOMIC SECURITY AND NATIONAL INTERESTS IN THE CONTEXT OF DIGITALISATION

Polina Puzyrova

Kyiv National University of Technologies and Design, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0839-8730>

Purpose. The purpose of the study is to determine the peculiarities of the process of transformation of the financial system in the context of ensuring economic security and national interests of the state in the context of the digital economy and martial law.

Results. The place of the financial system in ensuring the national interests of the state through its main instruments is determined. The main advantages and threats of the financial system transformation in the context of the digital economy are substantiated. The key reasons for the need to transform the country's financial system during wartime are identified. The author identifies the main approaches to the transformation of the financial system: strengthening budgetary discipline and rational use of resources; modernisation of the banking system; control over money supply and inflation; strengthening regulatory control; diversification of financial markets; digitalisation of the financial sector; development of financial literacy and protection of investors' rights; and attraction of international financial assistance. The author substantiates the need to develop digitalisation to improve control over financial flows, counteract financial crimes and ensure transparency of public finances. These results will contribute to the formation of a sustainable financial system capable of maintaining economic security and national interests in wartime.

Scientific novelty. For the first time, the transformation of the financial system under martial law is proposed, which will allow adapting to new conditions, minimising risks, ensuring economic security and preserving the national interests of the state in the context of global digitalisation of the economy; the paradigm of the financial system in ensuring the national interests of the state through its main instruments is improved; the conceptual approach to the transformation of the financial system in the context of digitalisation to ensure national interests in the context of financial security, focused on martial law, has been further developed.

Practical value. The value of the work lies in the development of practical recommendations and strategic approaches to the formation of a comprehensive strategy for the development of the digital financial ecosystem in the context of ensuring economic security and national interests of the country. The results obtained can be used by the public administration, the National Bank of Ukraine, and financial institutions to make decisions on the transformation of the financial system under martial law.

Key words: financial system, digital economy, economic security, martial law, ecosystem, strategy, digitalisation, integration, sustainable development of the country.

1. Вступ

Трансформація фінансової системи в умовах цифрової економіки під час воєнного стану є критично важливою для забезпечення економічної безпеки та національних інтересів України. Повномасштабна російсько-українська війна, розпочата у лютому 2022 р., створила значні перешкоди для фінансової системи. Традиційні механізми управління ресурсами стикаються з кризовими явищами, економічними санкціями, змінами в міжнародних фінансових потоках і зростаючими ризиками кіберзагроз, що в сукупності призводить до визнання цифровізації фінансової системи як ключового чинника її адаптації,

стійкості та ефективності. В умовах воєнного стану Україна повинна швидко мобілізувати фінансові ресурси для підтримки обороноздатності, забезпечення соціальних виплат, відновлення критичної інфраструктури та стимулювання економіки, проте традиційні фінансові інструменти не дозволяють оперативно реагувати на наявні перешкоди, що робить необхідною інтеграцію цифрових технологій у фінансову систему. Використання цифрових платежів, криптовалют, блокчейн-технологій та автоматизованих фінансових платформ сприяє швидшому та прозорішому розподілу коштів, зменшенню корупційних ризиків і підвищенню ефективності фінансової системи України.

Головною метою трансформації фінансової системи є забезпечення економічної безпеки та національних інтересів України, оскільки саме національні інтереси представляють стратегічні цілі та пріоритети держави, спрямовані на забезпечення суверенітету, економічного розвитку, безпеки, добробуту громадян, що визначають державну політику та майбутній стійкий розвиток країни. Трансформація фінансової системи потребує комплексного підходу, що включає модернізацію фінансових інститутів, упровадження цифрових рішень, зміцнення регуляторних механізмів і розвиток фінансової грамотності населення. Отже, трансформація фінансової системи в умовах цифрової економіки під час воєнного стану стає необхідною умовою для забезпечення економічної безпеки, збереження фінансової стабільності та захисту національних інтересів України. Інтеграція цифрових технологій у фінансову сферу дозволить оперативно реагувати на виклики, підвищувати ефективність державного управління та сприяти економічному розвитку навіть в умовах ризику та воєнного стану.

Метою дослідження є визначення підходів до трансформації фінансової системи в контексті забезпечення економічної безпеки та національних інтересів держави в умовах цифрової економіки під час воєнного стану.

2. Огляд літератури

Проблематика трансформації фінансової системи, питання економічної безпеки та цифровізації завжди залишаються актуальними й знаходять своє відображення в наукових працях багатьох учених-економістів. Так, дослідження Р. Безпалого [1] спрямовано на систематизацію напрямів цифрової трансформації фінансового сектора України та аналіз їх впливу на повоєнне відновлення економіки, а також на оцінку ризиків формування інформаційно-цифрового суспільства. Досліджуючи фінансову безпеку банків, В. Коваленко та ін. [2] підкреслюють важливість інноваційних рішень для забезпечення макрофінансової стабільності.

Учені [3; 4] розкрили питання трансформації фінансової системи та забезпечення економічної безпеки в умовах цифрової економіки, зокрема досліджено питання цифровізації управління аграрними підприємствами, що підкреслює важливість цифрової трансформації для забезпечення економічної безпеки держави. С. Козловський та ін. у своїй роботі [5] аналізують механізми

підвищення економічної безпеки на основі інноваційних і цифрових трансформацій, досліджуючи вплив цифрових технологій на стійкість економічних систем та розвиток підприємств. І. Драган та ін. [6] проаналізували правові аспекти реформування публічного управління фінансово-економічною безпекою в Україні в контексті євроінтеграції, розглядаючи питання фінансової безпеки та стійкості економіки. М. Криштанович та ін. [7] дослідили підходи до формування моделі підвищення ефективності системи забезпечення економічної безпеки банківської установи, акцентуючи увагу на адаптації банківської системи до сучасних викликів. Е. Дмитренко [8] проаналізував особливості функціонування фінансової системи України під час воєнного стану та в повоєнний період, де визначив виклики та загрози, що впливають на фінансову систему, а також обґрунтував необхідність збалансування доходів і видатків державного бюджету та пошуку нових джерел фінансування для забезпечення стабільності фінансової системи.

Науковці О. Маслій та А. Максименко [9] розкрили дуальний вплив цифровізації на економічну безпеку держави, де узагальнили переваги та недоліки цифрової інфраструктури в умовах війни, проаналізували ризики та загрози в цифровій сфері, а також обґрунтували пріоритетність проактивного забезпечення економічної безпеки України.

Інша група вчених [10] дослідила наукові засади фінансово-економічної безпеки в умовах цифрової економіки, визначили особливості управління та регулювання, а також ключові фактори, що впливають на безпеку фінансової системи. Проте, й досі залишається невирішеною частиною проблеми щодо інтеграції цифрових фінансових інструментів із національними інтересами, а саме їхня роль у протидії економічним ризикам та забезпеченні стійкості економіки. Важливим залишається визначення оптимального балансу між використанням нових технологій і забезпеченням фінансової стабільності в умовах обмежених ресурсів і високого рівня ризиків.

3. Методологія

У дослідженні використано загальнонаукові методи щодо вивчення процесу трансформації фінансової системи, забезпечення економічної безпеки, національних інтересів, цифрової економіки. Було використано наукові доробки вчених [1–28] і власні дослідження. Основними методами дослідження слугували: аналіз і синтез – для виявлення тенденцій трансформації фінансової системи та впливу на економічну безпеку; індукція та дедукція – для встановлення загальних закономірностей трансформації фінансової системи в умовах воєнного стану; системний підхід, що дозволив розглядати фінансову систему як комплекс взаємопов'язаних елементів, які взаємодіють у цифровій економіці; сценарний аналіз – для оцінки можливих напрямів трансформації фінансової системи; порівняльний аналіз – для дослідження основних наукових підходів у сфері трансформації фінансової системи; таблично-графічний – для

наочності та кращого представлення і сприйняття даних. Застосування комплексного підходу до використання методів дослідження дозволило отримати всебічне уявлення про трансформацію фінансової системи в умовах цифрової економіки та воєнного стану.

4. Результати та дискусія

Фінансова система є основою економічної стабільності, соціального добробуту та національної безпеки держави, ефективність якої визначає здатність країни захищати свої економічні інтереси, протистояти кризам, забезпечувати сталий розвиток і фінансову незалежність [11–13]. Фінансова система є фундаментом економічної безпеки, оскільки економічна безпека держави – це здатність економіки функціонувати стабільно, забезпечуючи розвиток, конкурентоспроможність і мінімізацію ризиків [14–17]. Фінансова система відіграє ключову роль у цьому процесі через: фінансову стійкість (забезпечує збалансованість доходів і витрат держави, підтримку валютної стабільності та контроль за інфляцією); монетарну політику (регулює обсяг грошової маси в обігу, контролює кредитування та відсоткові ставки, запобігаючи кризовим явищам); розвиток банківської системи (сприяє стабільному функціонуванню підприємств, підтримці інвесторів і захисту вкладів населення); контроль за борговими зобов'язаннями (забезпечує ефективне управління державним боргом, щоб уникнути дефолту та зовнішньої залежності). Також фінансова система відіграє важливу роль у забезпеченні національних інтересів держави, які передбачають економічну незалежність, захист стратегічних галузей, підтримку соціальної сфери та залучення інвестицій через такі інструменти (рис. 1).

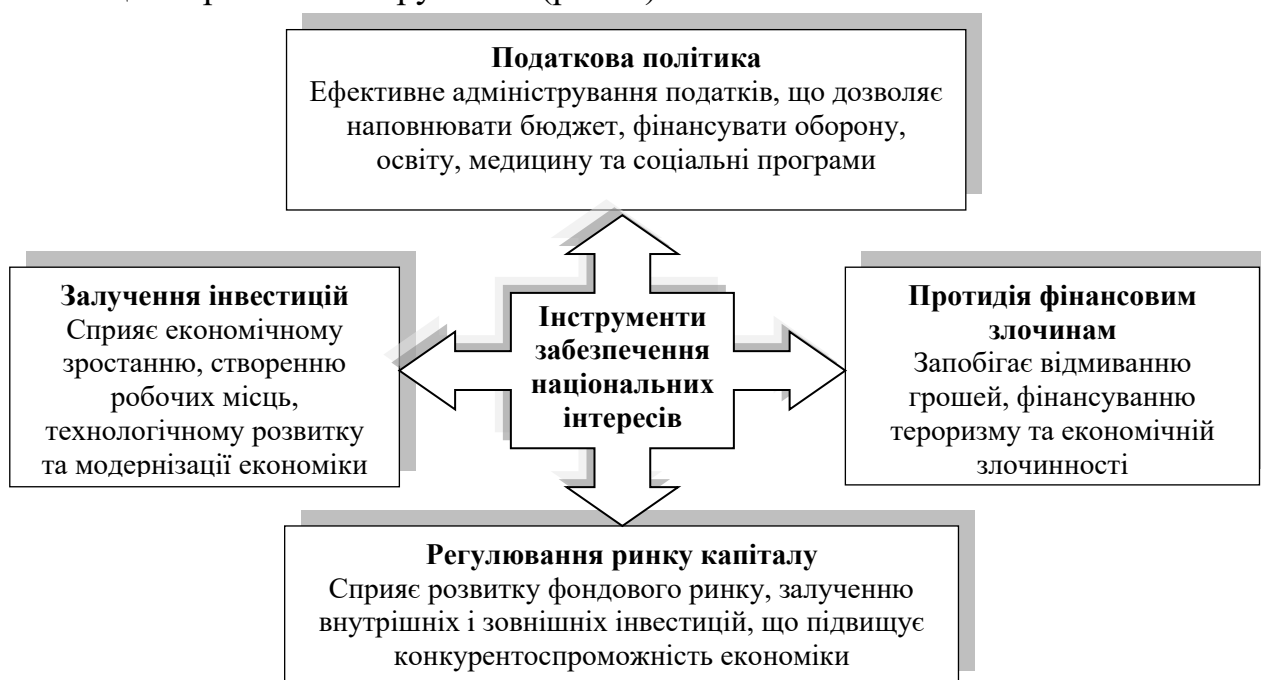

Рис. 1. Фінансова система в забезпеченні національних інтересів держави через основні її інструменти

Джерело: сформовано автором на основі [15–21].

Також фінансова система визначає здатність країни забезпечувати соціальні гарантії, підтримувати стабільність національної валюти, залучати інвестиції та ефективно управляти борговими зобов'язаннями [16–20]. Трансформація фінансової системи в умовах цифровізації є запорукою суверенітету та сталого розвитку держави в умовах глобальних викликів та економічної турбулентності. Оскільки цифрові технології змінюють фінансовий ландшафт, створюючи нові виклики та можливості для забезпечення національних інтересів, то трансформація фінансової системи в умовах цифровізації включає в себе чотири пріоритетні кроки щодо забезпечення економічної стабільності, фінансової безпеки та конкурентоспроможності держави [20–24]: 1) визначення основних чинників цифрової трансформації фінансової системи в контексті забезпечення національних інтересів; 2) оцінювання впливу цифрової трансформації на національні інтереси держави; 3) аналізування ризиків цифрової трансформації фінансової системи; 4) формування стратегії розвитку фінансової екосистеми в умовах цифровізації.

Трансформація фінансової системи в контексті цифрової економіки допоможе уникнути певних загроз і зміцнити свої позиції з погляду національних інтересів (рис. 2).

Рис. 2. Переваги та загрози трансформації фінансової системи в контексті цифрової економіки

Джерело: сформовано автором на основі [22–26].

Цифрова трансформація фінансової системи є невід'ємною частиною економічного розвитку держави та забезпечення її національних інтересів. Збалансований підхід до впровадження цифрових технологій, ефективне регулювання та стратегічні інвестиції створюють стабільну, безпечну та інноваційну фінансову екосистему [22; 26; 28]. В умовах воєнного стану фінансовій системі країни загрожують перешкоди, що пов'язані зі стабільністю та здатністю забезпечувати економічну безпеку в цілому [21–24]. Тому серед основних причини необхідності трансформації фінансової системи під час війни є ті, що узагальнено в табл. 1. Трансформація фінансової системи допоможе функціонуванню економіки в умовах війни, а саме – зберегти стійкість національної валюти, підтримати соціальні виплати, підсилити фінансування оборонного сектора та активізувати міжнародну допомогу.

Таблиця 1

Основні причини необхідності трансформації фінансової системи країни під час війни

Причина	Опис
Фінансування оборонного комплексу та армії	Збільшення витрат на оборону, що вимагає оптимізації бюджету та пошуку нових джерел фінансування. Випуск військових облігацій, залучення зовнішніх кредитів і допомоги, перерозподіл бюджетних коштів
Забезпечення стабільності банківської системи	Запобігання банківським кризам, викликаним зниженням ліквідності та відтоком депозитів. Регулювання валютного ринку та контроль капіталу для запобігання фінансовій паніці
Боротьба з інфляцією та підтримка макроекономічної стабільності	Дефіцит державного бюджету, який покривається за рахунок емісії, що може призвести до інфляційних ризиків. Збалансована монетарна політика для контролю рівня інфляції та підтримки купівельної спроможності громадян
Розвиток фінансових технологій і цифрових рішень	Запровадження цифрової гривні, електронних платежів і спрощених механізмів кредитування. Підвищення рівня фінансової доступності в умовах порушеної інфраструктури
Контроль за відтоком капіталу та боротьба з фінансовими злочинами	Обмеження виведення коштів за кордон, боротьба з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму. Посилення санкційного тиску на агресора через блокування активів
Підтримка бізнесу та відновлення економічної активності	Запровадження державних програм кредитування малого та середнього бізнесу. Податкові стимули та спрощення регулювання для підприємств, що працюють в умовах війни
Забезпечення соціальних виплат і підтримки населення	Виплата допомоги внутрішньо переміщеним особам, військовим та їхнім родинам. Оптимізація соціальних програм для захисту найвразливіших верств населення
Інтеграція в міжнародну фінансову систему	Отримання міжнародної фінансової допомоги та кредитів від МВФ, Світового банку, ЄС. Підтримка міжнародних фінансових санкцій проти країни-агресора

Джерело: систематизовано автором на основі [21–28].

Проте, основними перешкодами на шляху трансформації фінансової системи під час воєнного стану є: дефіцит державного бюджету (зростання військових витрат; скорочення податкових надходжень через руйнування

підприємств та економічний спад); інфляційні ризики та девальвація національної валюти (емісія грошей для покриття дефіциту; панічні настрої на валютному ринку); проблеми в банківському секторі (відтік капіталу за кордон; зменшення довіри до банків; збільшення проблемних кредитів); обмежений доступ до міжнародних фінансових ринків (санкції та фінансові обмеження; підвищення ставок за зовнішніми позиками); дестабілізація інвестиційного середовища (високі ризики для інвесторів; зменшення припливу прямих іноземних інвестицій. За цих умов трансформація фінансової системи може відбуватися за такими підходами:

1. Посилення бюджетної дисципліни та раціональне використання ресурсів. Такий підхід дозволить ефективніше розподіляти фінансові ресурси, спрямовуючи їх на критично важливі напрями, зокрема оборону, безпеку, соціальну підтримку та стратегічні економічні ініціативи. Так, важливим аспектом є скорочення неефективних витрат державного сектора, що мінімізує ризики корупції та нераціонального використання бюджетних коштів, і, як результат, збільшиться прозорість фінансової системи та контроль за державними видатками, що особливо важливо в умовах війни. Крім того, оптимізація податкової політики може стати потужним інструментом для збереження робочих місць і підтримки бізнесу, що є критичним для збереження економічної активності [21; 22; 26]. Запровадження гнучких податкових режимів, тимчасове зниження податкового навантаження для малого та середнього бізнесу або запровадження податкових стимулів для стратегічних галузей дозволить зменшити соціально-економічні ризики та сприятиме швидшому відновленню економіки після кризових періодів. Загалом ефективне управління державними фінансами через посилення бюджетної дисципліни, раціональний розподіл ресурсів та оптимізацію податкової політики створює передумови для економічної стійкості країни, що дозволяє забезпечити макроекономічну стабільність, підтримати ключові галузі, а також зменшити фінансове навантаження на підприємства та населення, що є важливим чинником соціально-економічного розвитку та збереження добробуту громадян.

2. Модернізація банківської системи – полягає у впровадженні антикризових заходів, спрямованих на збереження стійкості банківського сектору, що дозволяє запобігати масовим банкрутствам фінансових установ та мінімізувати ризики для вкладників і бізнесу. Посилений контроль за фінансовими операціями є важливим інструментом для запобігання незаконному відтоку капіталу, що сприяє стабільності національної економіки та зміцненню фінансової безпеки. Додатково модернізація передбачає забезпечення ліквідності банків, що здійснюється через механізми рефінансування та державні гарантії, що, у свою чергу, дозволяє підтримувати довіру до фінансової системи та забезпечувати безперебійну роботу банків навіть у періоди значної економічної турбулентності [24; 28].

3. Контроль за грошовою масою та інфляцією – дозволяє зберігати

купівельну спроможність громадян, підтримувати конкурентоспроможність економіки та зменшувати фінансові ризики. Важливим інструментом цього контролю є впровадження механізмів регулювання валютного ринку, які сприяють стабілізації курсу гривні та захисту економіки від зовнішніх шоків. Регулятори використовують такі інструменти, як валютні інтервенції, операції на відкритому ринку, зміна облікової ставки та обмеження грошової пропозиції, що дозволяє оперативно реагувати на зміни у фінансовій системі. Довіра до національної валюти значною мірою залежить від рівня міжнародних резервів, які виконують функцію гарантії фінансової стійкості країни. Адекватний рівень резервів дозволяє Національному банку України підтримувати стабільність валютного курсу, що, своєю чергою, зміцнює впевненість інвесторів та громадян у надійності фінансової системи [22; 27].

4. Посилення регуляторного контролю. Удосконалення фінансового законодавства дозволяє своєчасно реагувати на виклики сучасного ринку, запобігати кризовим явищам і мінімізувати ризики, пов'язані з фінансовими злочинами, шахрайством і відмиванням коштів. Запровадження жорсткіших вимог до банківського капіталу забезпечує стійкість банківської системи, підвищує її здатність протистояти фінансовим потрясінням і гарантує надійність для вкладників та інвесторів. Посилення прозорості фінансових операцій сприяє формуванню довіри до банківських установ, знижує можливість маніпуляцій і корупційних схем, а також дозволяє ефективніше здійснювати державний контроль за рухом капіталу. У комплексі ці заходи зміцнюють фінансову безпеку країни, забезпечують стійкість економіки та створюють сприятливі умови для інвестиційної діяльності [20; 22; 24].

5. Диверсифікація фінансових ринків. Цей підхід сприяє розвитку небанківських фінансових установ, розширенню інноваційних фінансових інструментів і підтримці альтернативних джерел фінансування, що створює конкурентне середовище, яке дозволяє розподіляти фінансові ресурси більш ефективно, мінімізуючи ризики, пов'язані з монополізацією традиційного банківського сектора. Розвиток небанківських фінансових установ, таких як страхові компанії, інвестиційні фонди, кредитні спілки та фінансові технологічні компанії (FinTech), сприяє підвищенню доступності фінансових послуг для широкого кола економічних суб'єктів, що особливо важливо для малого та середнього бізнесу, який часто стикається з труднощами в доступі до банківського кредитування через жорсткі вимоги до застави та високі відсоткові ставки. Водночас диверсифікація фінансових ринків сприяє зростанню частки інноваційних фінансових інструментів, які забезпечують гнучкість й адаптивність до швидких змін в економічному середовищі. Використання блокчейн-технологій, смарт-контрактів, криптовалют і токенизованих активів створює нові можливості для інвестування, знижує витрати на проведення фінансових операцій та підвищує прозорість транзакцій [25–28]. Крім того, підтримка альтернативних джерел фінансування, таких як

венчурний капітал і краудфандинг допомагають стимулювати інноваційне підприємництво. Венчурний капітал забезпечує стартапи необхідними ресурсами для розвитку, сприяючи впровадженню технологічних проривів і формуванню нових ринкових ніш. Краудфандинг, у свою чергу, дозволяє залучати фінансування безпосередньо від громадськості, що особливо актуально для соціально орієнтованих, технологічних і креативних проєктів.

6. Цифровізація фінансового сектора – неможлива без використання технологій штучного інтелекту, які дозволяють автоматизувати процеси, підвищити точність прогнозування та зменшити ризики. Штучний інтелект забезпечує швидку обробку великих обсягів даних, ідентифікацію аномалій у фінансових транзакціях та оптимізацію ухвалення рішень у реальному часі. Застосування штучного інтелекту у сфері ризик-менеджменту допомагає банкам і фінансовим установам більш ефективно виявляти шахрайство, оцінювати кредитоспроможність клієнтів та мінімізувати можливі фінансові втрати. Упровадження цифрових платформ для надання фінансових послуг є ще одним важливим аспектом цифровізації, адже вони забезпечують доступність банківських і фінансових операцій для ширшого кола користувачів. Завдяки цифровим платформам громадяни можуть здійснювати платежі, отримувати кредити, інвестувати та керувати фінансами без необхідності фізичної присутності в банківських установах, що особливо важливо в контексті глобалізації та розвитку фінансових технологій, оскільки такі платформи спрощують процеси, знижують витрати на обслуговування клієнтів та підвищують рівень довіри до фінансової системи [21; 23; 27]. Не менш значущим елементом цифрової трансформації є створення національних цифрових валют, які можуть стати важливим інструментом для забезпечення фінансової стабільності держави, зниження рівня тіньової економіки та підвищення ефективності грошово-кредитної політики.

7. Розвиток фінансової грамотності та захист прав інвесторів. Формування фінансової грамотності дозволяє громадянам краще орієнтуватися у фінансових продуктах, уникати шахрайства, ефективно управляти власними заощадженнями та інвестиціями. Водночас обізнаність інвесторів сприяє розвитку ринку капіталу, збільшенню довіри до фінансових установ і зниженню рівня фінансових ризиків. Запровадження механізмів захисту прав вкладників забезпечує гарантії повернення коштів у разі банкрутства фінансових установ, що мінімізує фінансові втрати громадян і підтримує стабільність банківської системи [21; 24; 27; 28]. Крім того, посилення відповідальності фінансових посередників сприяє зниженню рівня недобросовісних практик, підвищенню прозорості фінансового ринку та формуванню справедливих умов для всіх учасників. У підсумку, розвиток фінансової грамотності в поєднанні з ефективним захистом прав інвесторів сприяє зміцненню фінансової стійкості населення, підвищенню інвестиційної активності та формуванню надійної фінансової системи країни.

8. Залучення міжнародної фінансової допомоги. Цей підхід є одним із ключових механізмів забезпечення макроекономічної стабільності та стійкого розвитку держави, особливо в умовах відновлення економіки, що включає активне співробітництво з такими міжнародними фінансовими інституціями, як Міжнародний валютний фонд, Світовий банк і Європейський Союз, які дозволяють отримувати доступ до фінансових ресурсів, необхідних для підтримки бюджетної стабільності, розвитку інфраструктури та проведення структурних реформ. Використання грантових програм забезпечує фінансування соціально важливих проєктів без необхідності повернення коштів, що зменшує боргове навантаження на державу. Пільгові кредити, які надаються міжнародними партнерами на вигідних умовах, дозволяють фінансувати великі інфраструктурні проєкти, модернізацію економіки та розвиток стратегічних галузей. Гуманітарна допомога, особливо в умовах війни, сприяє забезпеченню населення необхідними ресурсами та підтримці найуразливіших верств населення. Окремо слід відзначити участь у програмах економічного відновлення та реконструкції, що дозволяє ефективно використовувати міжнародну допомогу для відбудови пошкодженої інфраструктури, відновлення промислового потенціалу та стимулювання підприємницької діяльності в період воєнного стану. Такі програми сприяють зміцненню економіки, залученню іноземних інвесторів та підвищенню рівня довіри до фінансової системи країни. У цілому міжнародна фінансова допомога відіграє критично важливу роль у забезпеченні економічної стійкості, сприяє реалізації реформ і зміцненню національної безпеки, допомагаючи країні адаптуватися до сучасних викликів і рухатися шляхом сталого розвитку.

Отже, трансформація фінансової системи в умовах воєнного стану дозволить адаптуватися до нових умов, мінімізувати ризики, забезпечити економічну безпеку та зберегти національні інтереси держави в умовах глобальної цифровізації економіки. Трансформація фінансової системи в умовах воєнного стану має базуватися на ефективному управлінні бюджетом, контролі за грошовими потоками, підтримці банківського сектора та активному залученні міжнародної допомоги, що знайшли своє відображення в концептуальному підході (рис. 3), доречність використання якого зумовлена застосуванням синергії в модернізації фінансової інфраструктури, запровадженні інноваційних технологій і посиленні державного контролю за фінансовими потоками. Комплексні реформи дозволять зберегти економічну стійкість і створити основу для швидкого відновлення країни після завершення воєнних дій. Із рис. 3 видно, що необхідним є формування комплексної стратегії розвитку цифрової фінансової екосистеми, яка включає інституційні реформи, інвестування в цифрову інфраструктуру та підвищення цифрової грамотності, що в синергічному поєднанні допоможуть зміцнити економічну безпеку, забезпечити національні інтереси країни, підвищити конкурентоспроможність на світовій арені та протистояти воєнним викликам сьогодення [11; 14; 17; 19; 24; 28].

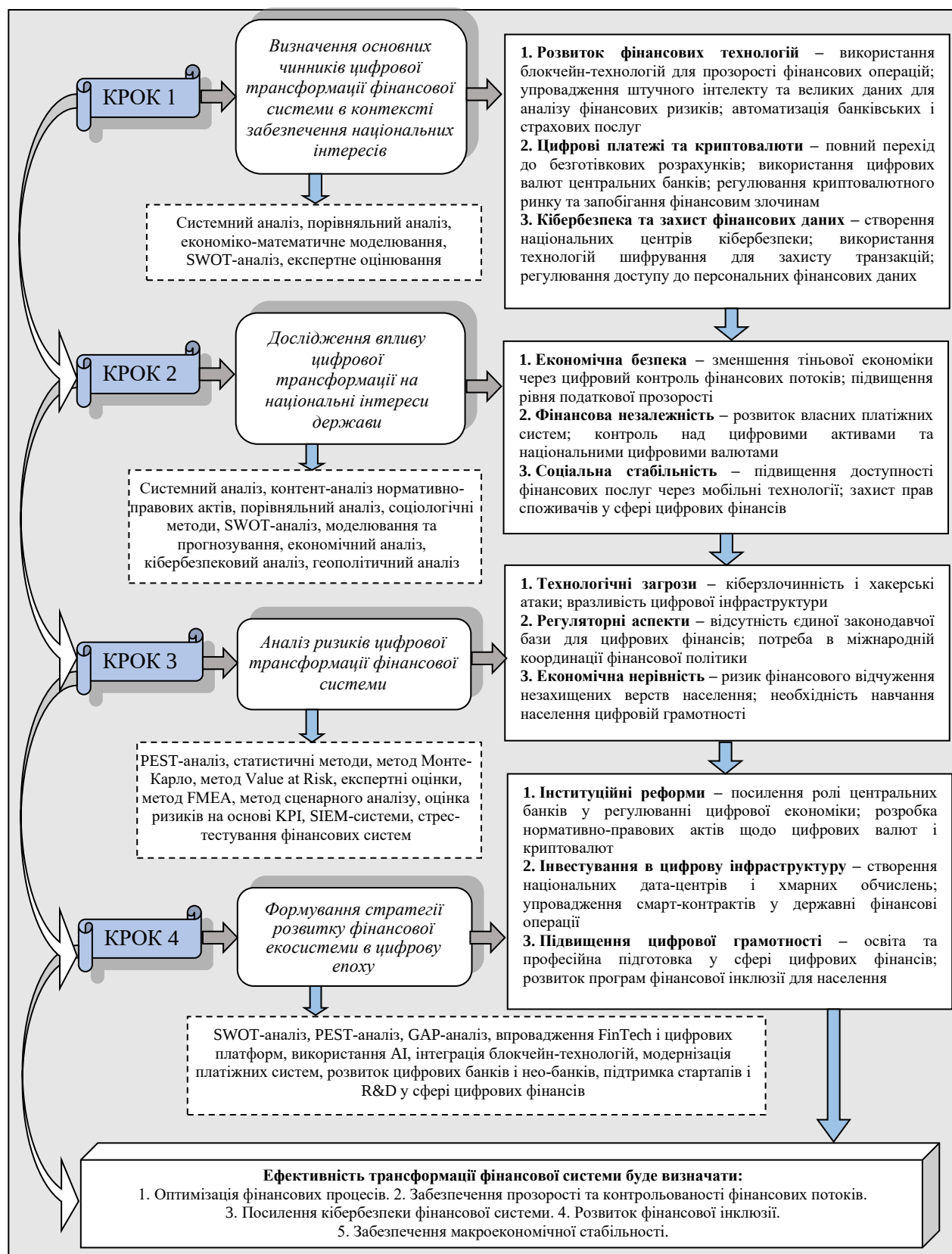

Рис. 3. Концептуальний підхід трансформації фінансової системи в умовах цифровізації щодо забезпечення національних інтересів у контексті фінансової безпеки

Джерело: запропоновано автором на основі.

Ефективна реалізація цієї стратегії дозволить досягти стабільного економічного розвитку, зменшити залежність від зовнішніх фінансових чинників і гарантувати захист національних інтересів у довгостроковій перспективі.

Представлені результати дослідження є продовженням класичних підходів щодо трансформації фінансової системи в контексті забезпечення економічної безпеки та національних інтересів держави під впливом цифровізації. При цьому дістав подальшого розвитку концептуальний підхід трансформації фінансової системи в умовах цифровізації щодо забезпечення національних інтересів у контексті фінансової безпеки, сфокусований на воєнному стані. Наукова цінність результатів полягає у формуванні комплексної стратегії розвитку цифрової фінансової екосистеми в контексті забезпечення економічної безпеки країни.

У сучасному світі процеси трансформації фінансової системи набувають особливої важливості через зростаючі виклики, пов'язані з економічною безпекою, національними інтересами та стрімким розвитком цифрових технологій. Дискусія навколо цієї теми охоплює кілька ключових аспектів, які варто враховувати для забезпечення стабільності та конкурентоспроможності держави. Так, є думка [1], що цифровізація фінансових процесів стала рушійною силою, що змінює традиційні механізми функціонування фінансової системи. Швидке впровадження цифрових рішень, таких як блокчейн, фінтех-платформи та електронні гроші, значно підвищує ефективність фінансових операцій, знижуючи їхню вартість і прискорюючи транзакції. Проте ці інновації також несуть ризики, зокрема кіберзагрози, шахрайство та можливість втрати даних. У зв'язку із цим виникає необхідність створення надійної інфраструктури кіберзахисту, яка здатна гарантувати безпеку фінансових операцій і збереження персональних даних користувачів. Учений [18] наголошує на тому, що трансформація фінансової системи повинна враховувати економічну безпеку, що є фундаментальним елементом національної безпеки. Автор пропонує зосередитись на зміцненні фінансової незалежності держави, зокрема через стимулювання внутрішніх інвестицій, підтримку стратегічно важливих галузей економіки та зниження зовнішньої заборгованості. Значну роль у цьому процесі відіграє ефективна монетарна політика, здатна запобігти інфляційним шокам і забезпечити стабільність національної валюти. Як вважає С. Штанцель [20], стратегії забезпечення фінансової безпеки як складової національної безпеки України повинні включати захист національних інтересів у фінансовій сфері. У цьому контексті цифровізація відкриває нові можливості для прозорості фінансових потоків та боротьби з корупцією. Водночас важливо забезпечити контроль над стратегічними даними, уникати домінування іноземних корпорацій у ключових секторах економіки та розвивати власні цифрові технології, які відповідають інтересам держави. Таким чином, результати дослідження свідчать про те, що успішна трансформація фінансової системи можлива лише за умови ефективної

взаємодії держави, бізнесу та громадянського суспільства. Держава повинна створювати сприятливе нормативно-правове середовище, бізнес – активно впроваджувати інновації, а громадяни – бути готовими адаптуватися до змін. Лише комплексний підхід до вирішення цих питань дозволить забезпечити стійкість фінансової системи, її здатність реагувати на зовнішні виклики та сприяти довгостроковому розвитку економіки в умовах цифрової епохи.

5. Висновки

Трансформація фінансової системи в контексті забезпечення економічної безпеки та національних інтересів держави в умовах цифрової економіки та воєнного стану є стратегічно важливим процесом, що визначає стійкість країни перед внутрішніми та зовнішніми перешкодами. В умовах війни фінансова система зазнає значних потрясінь, зокрема зростає рівень макроекономічної нестабільності, порушуються традиційні фінансові механізми, підвищується ризик інфляції, відтоку капіталу та зниження інвестиційної привабливості. У цьому контексті цифровізація виступає ключовим інструментом для модернізації фінансової системи, зміцнення її стійкості та забезпечення ефективного управління державними фінансами. Інтеграція цифрових технологій у фінансову систему дозволить оперативно реагувати на перешкоди, підвищувати ефективність державного управління та сприяти економічному розвитку в умовах воєнного стану. Запровадження сучасних фінансових технологій сприяє підвищенню прозорості фінансових операцій, зниженню корупційних ризиків і посиленню контролю над фінансовими потоками, що забезпечує ефективне функціонування банківської та платіжної систем, підвищує рівень фінансової безпеки держави, дозволяючи оперативно відстежувати фінансові загрози та запобігати економічним злочинам. Цифровізація відкриває нові можливості щодо залучення додаткових фінансових ресурсів для підтримки економіки під час воєнного стану. Установлено, що важливим аспектом трансформації фінансової системи є формування ефективної стратегії розвитку фінансової екосистеми в контексті економічної безпеки та національних інтересів країни. Трансформація фінансової системи в умовах цифрової економіки під час воєнного стану є невід’ємним елементом економічної безпеки та захисту національних інтересів держави, що дозволяє зміцнити фінансову стійкість країни, підвищити ефективність управління ресурсами та мінімізувати економічні ризики. Успішна реалізація цієї трансформації сприятиме швидкому відновленню економіки, збереженню макроекономічної стабільності та створенню передумов для подальшого розвитку держави в післявоєнний період.

6. Обмеження та майбутні дослідження

Обмеження цього дослідження полягають: у складності комплексної оцінки впливу цифровізації на фінансову систему в умовах воєнного стану; у недостатній розвиненості нормативно-правового регулювання цифрових фінансових інструментів; у певних методологічних обмеженнях, оскільки

багато економічних процесів у воєнний період мають унікальний характер і не можуть бути повністю враховані на основі класичних теоретичних підходів.

Перспективні напрями дослідження полягають у розвитку цифрових технологій для фінансової безпеки, удосконаленні державного регулювання у сфері цифрових фінансів, розробці стратегій економічної стабільності та аналізі впливу цифровізації на соціально-економічний розвиток країни. Комплексний підхід до цих питань дозволить забезпечити фінансову стійкість держави та її ефективну адаптацію до викликів у післявоєнному відновленні країни.

Конфлікт інтересів: автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів щодо цього дослідження.

Використання штучного інтелекту: автор підтверджує, що не використовував технології штучного інтелекту під час створення цієї роботи.

Список використаних джерел

1. Безпаль Р. В. Тенденції розвитку цифрових фінансових технологій: глобальний вимір та українська практика. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 11. С. 42–47. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2021.11.42>.

2. Коваленко В. В., Болгар Т. Н., Сергеева Е. С. Фінансова безпека банківської системи України – проблеми виміру та забезпечення. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2018. Т. 3. № 26. С. 38–45. <https://doi.org/10.18371/fcaptr.v3i26.143847>.

3. Лепейко Т. І., Зось-Кіор М. В., Федірець О. В. Диджитал-трансформація бізнес-процесів адаптивних підприємств в контексті сталого розвитку та управління змінами. *Агросвіт*. 2024. № 13. С. 4–13. <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2024.13.4>.

4. Ложачевська О. М., Зось-Кіор М. В., Гнатенко І. А. Трансформація стратегії управління змінами конкурентоорієнтованого підприємства шляхом розвитку ефективної диджиталізації в умовах безпекових загроз. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2024. Т. 9. № 3. С. 299–302. <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-3-52>.

5. Козловський С., Горун С., Мамашвілі Л. Підвищення економічної безпеки держави на основі інноваційних та цифрових трансформацій. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 59. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-34>.

6. Драган І., Ляхович Г., Іноземцева О., Марущин Ю., та ін. Правові аспекти реформування публічного управління фінансово-економічною безпекою в Україні в контексті євроінтеграції. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2023. Т. 1. № 48. С. 326–334. <https://doi.org/10.55643/fcaptr.1.48.2023.3961>.

7. Криштанович М., Шуляр Р., Світлик М., Зоря О. та ін. Теоретико-методологічні підходи до формування моделі підвищення ефективності системи забезпечення економічної безпеки банківської установи. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2023. Т. 2. № 49. С. 56–

64. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.2.49.2023.3994>.

8. Дмитренко Е. С. Фінансова система України у воєнний та повоєнний періоди: правовий та безпековий вимір. *Київський часопис права*. 2023. № 2. С. 143–148. <https://doi.org/10.32782/klj/2023.2.19>.

9. Маслій О. А., Максименко А. П. Ризики та загрози економічній безпеці України у цифровій сфері в умовах війни. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2023. Т. 21. № 3(52). С. 179–199. [https://doi.org/10.18524/2413-9998.2022.3\(52\).275802](https://doi.org/10.18524/2413-9998.2022.3(52).275802).

10. Надточій І., Крамаренко І., Гришина Н. Фінансово-економічна безпека в умовах цифрової економіки та суспільства: наукові засади, особливості управління та регулювання. *Український економічний часопис*. 2024. № 4. С. 83–88. <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2024-4-16>.

11. Eyvazov E., Balabeyova N., Aslanova M., Hajiyeveva A. et al. The role of innovative determinants in ensuring the economic security of the state. *Marketing and Management of Innovations*. 2022. Vol. 3. Pp. 149–158. <https://doi.org/10.21272/mmi.2022.3-13>.

12. Khodakivska O., Kobets S., Bachkir I., Martynova L. et al. Sustainable development of regions: Modeling the management of economic security of innovative entrepreneurship. *International Journal of Advanced and Applied Sciences*. 2022. Vol. 9. Is. 3. С. 31–38. <https://doi.org/10.21833/ijaas.2022.03.004>.

13. Rudnichenko Ye., Liubokhynets L., Havlovska N., Nazarchuk T. et al. Innovative approach for assessing management system flexibility for determining mechanism functioning mode for ensuring economic security of organizations. *TEM Journal*. 2022. Vol. 11. Is. 4. Pp. 1569–1576. <https://doi.org/10.18421/TEM114-18>.

14. Александрова О., Косич М., Курман Т. Державно-правове регулювання економічної безпеки як складника національної безпеки. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2021. Т. 4. № 39. С. 494–502. <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v4i39.241420>.

15. Гнатенко І. А. Моделювання сценаріїв стійкого розвитку підприємств в умовах глобалізації та діджиталізації: управлінський аспект. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. Вип. 16. С. 20–25. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2021.16.20>.

16. Koval V., Nazarova K., Hordopolov V., Kopotiienko T. et al. Audit in the state economic security system. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*. 2019. Vol. 41. Is. 3. Pp. 419–430. <https://doi.org/10.15544/mts.2019.34>.

17. Irnazarov D., Puzyrova P. Theoretical concept of artificial intelligence, its impact on the modernisation of business processes and strategic development of enterprises. *Management*. 2024. Vol. 39. No. 1. Pp. 78–89. <https://doi.org/10.30857/2415-3206.2024.1.7>.

18. Дюк Р. Теоретичні засади і основні тренди цифровізації фінансового сектора. *Український економічний часопис*. 2024. № 6. С. 17–25.

<https://doi.org/10.32782/2786-8273/2024-6-3>.

19. Охріменко І. В., Вдовенко Н. М., Овчаренко Є. І., Гнатенко І. А. Інновації в системі стратегічного управління безпекою національної економіки в умовах ризиків та невизначеності глобалізації. *Економіка та держава*. 2021. № 8. С. 4–9. <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2021.8.4>.

20. Штанцель С. Е. Стратегії забезпечення фінансової безпеки як складової національної безпеки України. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2024. № 3. С. 78–84. <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2024.3.12>.

21. Rudnichenko Ye., Matiukh S., Shuprudko N., Kvasnytska R. et al. Managing adaptation processes of the enterprise economic security system to the influence of the customs regulation entities. *TEM Journal*. 2020. Vol. 9. Is. 3. Pp. 1100–1107. <https://doi.org/10.18421/TEM93-35>.

22. Harust Yu., Melnyk V., Palienko M., Prasol L. Economic security of the country: marketing, institutional and political determinants. *Marketing and Management of Innovations*. 2019. Vol. 4. Pp. 373–382. <https://doi.org/10.21272/mmi.2019.4-29>.

23. Rumyk I., Puzyrova P., Khaliliaeva O., Semenov K. Methodological approaches to assessing the efficiency of an enterprise in the context of economic security. *Market Relations Development in Ukraine*. 2024. № 9(280). Pp. 98–106. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14039342>.

24. Samborska O., Rudnichenko Ye., Havlovska N., Matiukh S. et al. Assessment of negative impact of operating environment of the enterprise on business processes and economic security. *TEM Journal*. 2024. Vol. 13. Is. 2. Pp. 1345–1351. <https://doi.org/10.18421/TEM132-48>.

25. Nikiforov P., Greshko R., Marych M., Marusiak N. et al. Mutual influence of fiscal and monetary policy in the context of ensuring macro-financial stability of the state. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*. 2022. Vol. 44. No. 4. Pp. 435–442. <https://doi.org/10.15544/mts.2022.43>.

26. Synytsia S., Puzyrova P. Theoretical approaches to the formation of business processes in the sphere of information technology in the context of digitalisation. *Management*. 2024. Vol. 39. No. 1. Pp. 90–100. <https://doi.org/10.30857/2415-3206.2024.1.8>.

27. Tkachenko V., Tkachenko I., Puzyrova P., Klochko A. Organizational and economic mechanism of a business security as a guarantee of its sustainable development. *Virtual Economics*. 2019. Vol. 2. No. 4. Pp. 71–85. [https://doi.org/10.34021/ve.2019.02.04\(4\)](https://doi.org/10.34021/ve.2019.02.04(4)).

28. Mishenko S. Conceptual aspects of economic safety of enterprises in a market economy. *Marketing and Management of Innovations*. 2011. Vol. 2. Pp. 190–195. <https://doi.org/10.21272/mmi.2011.2-24>.

References

1. Bezpalyy, R. V. (2021). Trends in the development of digital financial technologies: global dimension and Ukrainian practice. *Investments: Practice and Experience*, 11, 42–47. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2021.11.42>.
2. Kovalenko, V. V., Bolgar, T. N., & Sergeeva, E. S. (2018). Financial security of the banking system of Ukraine – problems of measurement and provision. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 3(26), 38–45. <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v3i26.143847>.
3. Lepeyko, T. I., Zos-Kior, M. V., & Fedirets, O. V. (2024). Digital transformation of business processes of adaptive enterprises in the context of sustainable development and change management. *Agrosvit*, 13, 4–13. <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2024.13.4>.
4. Lozhachevska, O. M., Zos-Kior, M. V., & Hnatenko, I. A. (2024). Transformation of the change management strategy of a competitive enterprise through the development of effective digitalisation in the context of security threats. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*, 9(3), 299–302. <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-3-52>.
5. Kozlovskiy, S., Horun, S., & Mamashvili, L. (2024). Increasing the economic security of the state on the basis of innovative and digital transformations. *Economy and Society*, 59. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-34>.
6. Dragan, I., Liakhovych, H., Inozemtseva, O., Marushchyn, Y., & Liakhovych, U. (2023). Legal aspects of reforming public administration of financial and economic security in Ukraine in the context of European integration. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 1(48), 326–334. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.48.2023.3961>.
7. Kryshchanovych, M., Shulyar, R., Svitlyk, M., Zorya, O., & Fatiukha, N. (2023). Theoretical and methodological approaches to the formation of a model for improving the efficiency of the system of ensuring the economic security of a banking institution. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 2(49), 56–64. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.2.49.2023.3994>.
8. Dmitrenko, E. S. (2023). Financial system of Ukraine during the war and post-war periods: legal and security dimension. *Kyiv Law Journal*, 2, 143–148. <https://doi.org/10.32782/klj/2023.2.19>.
9. Masliy, O. A., & Maksymenko, A. P. (2023). Risks and threats to Ukraine's economic security in the digital sphere in times of war. *Market Economy: Modern Theory and Practice of Management*, 21(3(52)), 179–199. [https://doi.org/10.18524/2413-9998.2022.3\(52\).275802](https://doi.org/10.18524/2413-9998.2022.3(52).275802).
10. Nadtochii, I., Kramarenko, I., & Hryshyna, N. (2024). Financial and economic security in the digital economy and society: scientific principles, features of management and regulation. *Ukrainian Economic Journal*, 4, 83–88. <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2024-4-16>.
11. Eyvazov, E., Balabeyova, N., Aslanova, M., Hajiyeveva, A., & Muradova, K.

(2022). The role of innovative determinants in ensuring the economic security of the state. *Marketing and Management of Innovations*, 3, 149–158. <https://doi.org/10.21272/mmi.2022.3-13>.

12. Khodakivska, O., Kobets, S., Bachkir, I., Martynova, L., Klochan, I., & Hnatenko, I. (2022). Sustainable development of regions: modeling the management of economic security of innovative entrepreneurship. *International Journal of Advanced and Applied Sciences*, 9(3), 31–38. <https://doi.org/10.21833/ijaas.2022.03.004>.

13. Rudnichenko, Ye., Liubokhynets, L., Havlovska, N., Nazarchuk, T., Krymchak, L., & Harbusiuk, V. (2022). Innovative approach for assessing management system flexibility for determining mechanism functioning mode for ensuring economic security of organizations. *TEM Journal*, 11(4), 1569–1576. <https://doi.org/10.18421/TEM114-18>.

14. Aleksandrova, O., Kosych, M., & Kurman, T. (2021). State and legal regulation of economic security as a component of national security. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 4(39), 494–502. <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v4i39.241420>.

15. Hnatenko, I. A. (2021). Modelling scenarios for sustainable development of enterprises in the context of globalisation and digitalisation: a managerial aspect. *Investments: Practice and Experience*, 16, 20–25. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2021.16.20>.

16. Koval, V., Nazarova, K., Hordopolov, V., Kopotiienko, T., Miniailo, V., & Diachenko, Y. (2019). Audit in the state economic security system. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, 41(3), 419–430. <https://doi.org/10.15544/mts.2019.34>.

17. Irnazarov, D., & Puzyrova, P. (2024). Theoretical concept of artificial intelligence, its impact on the modernisation of business processes and strategic development of enterprises. *Management*, 1(39), 78–89. <https://doi.org/10.30857/2415-3206.2024.1.7>.

18. Duke, R. (2024). Theoretical foundations and main trends in the digitalisation of the financial sector. *Ukrainian Economic Journal*, 6, 17–25. <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2024-6-3>.

19. Okhrimenko, I. V., Vdovenko, N. M., Ovcharenko, E. I., & Hnatenko, I. A. (2021). Innovations in the system of strategic management of the national economy security in the context of risks and uncertainty of globalisation. *Economy and State*, 8, 4–9. <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2021.8.4>.

20. Stanzel, S. E. (2024). Strategies for ensuring financial security as a component of national security of Ukraine. *Dnipro Scientific Journal of Public Administration, Psychology, Law*, 3, 78–84. <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2024.3.12>.

21. Rudnichenko, Ye., Matiukh, S., Shuprudko, N., Kvasnytska, R., Dotsenko, I. & Yaroslavskyi, A. (2020). Managing adaptation processes of the enterprise

economic security system to the influence of the customs regulation entities. *TEM Journal*, 9(3), 1100–1107. <https://doi.org/10.18421/TEM93-35>.

22. Harust, Yu., Melnyk, V. Palienko, M., & Prasol, L. (2019). Economic security of the country: marketing, institutional and political determinants. *Marketing and Management of Innovations*, 4, 373–382. <https://doi.org/10.21272/mmi.2019.4-29>.

23. Rumyk, I., Puzyrova, P., Khaliliaeva, O., & Semenov, K. (2024). Methodological approaches to assessing the efficiency of an enterprise in the context of economic security. *Market Relations Development in Ukraine*, 115(9(280)), 98–106. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14039342>.

24. Samborska, O., Rudnichenko, Ye., Havlovska, N., Matiukh, S., Nazarchuk, T., & Harbusiuk, V. (2024). Assessment of negative impact of operating environment of the enterprise on business processes and economic security. *TEM Journal*, 13(2), 1345–1351. <https://doi.org/10.18421/TEM132-48>.

25. Nikiforov, P., Greshko, R., Marych, M., Marusiak, N., Kharabara, V., & Gladchuk, O. (2022). Mutual influence of fiscal and monetary policy in the context of ensuring macro-financial stability of the state. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, 44(4), 435–442. <https://doi.org/10.15544/mts.2022.43>.

26. Synytsia, S., & Puzyrova, P. (2024). Theoretical approaches to the formation of business processes in the sphere of information technology in the context of digitalisation. *Management*, 1(39), 90–100. <https://doi.org/10.30857/2415-3206.2024.1.8>.

27. Tkachenko, V., Tkachenko, I., Puzyrova, P., & Klochko, A. (2019). Organizational and economic mechanism of a business security as a guarantee of its sustainable development. *Virtual Economics*, 2(4), 71–85. [https://doi.org/10.34021/ve.2019.02.04\(4\)](https://doi.org/10.34021/ve.2019.02.04(4)).

28. Mishenko, S. (2011). Conceptual aspects of economic safety of enterprises in a market economy. *Marketing and Management of Innovations*, 2, 190–195. <https://doi.org/10.21272/mmi.2011.2-24>.